

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในประเทศไทย ได้รับแรงผลักดันจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดไว้ชัดเจน ให้รัฐจัดการศึกษาให้กับคนในชาติทุกคนทุกกลุ่มไม่ว่าเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส โดยระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และในมาตรา 5 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก) คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ คือ “ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น” โดยคณะอนุกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อรับการศึกษา ได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษไว้ 9 ประเภท คือ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก 9) บุคคลพิการซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนรวมทั้งเด็กพิเศษได้รับการศึกษา ทำให้เด็กพิเศษมีโอกาสเข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

เด็กออทิสติก จัดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทหนึ่งใน 9 ประเภทดังกล่าว ที่มีความบกพร่องของพัฒนาการ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านพฤติกรรม เนื่องจากมีความผิดปกติในสมอง เด็กแต่ละคนมักมีความบกพร่องหลายด้านร่วมกัน ทางกรมแพทยจึงจัดโรคนี้อยู่ในกลุ่ม Pervasive Developmental Disorder หรือเรียกสั้น ๆ ว่า PDD แต่ภายหลังพบว่าเด็กแต่ละคนมีระดับความรุนแรงของโรคแตกต่างกันค่อนข้างมากจึงนิยมเรียกโรคนี้อย่างเป็นทางการว่า ออทิสติกสเปกตรัมดิสออเดอร์ (Autistic Spectrum Disorder: ASD) (เพ็ญแข ลิ้มศิลา, 2545; ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545; อุมพร ตรังคสมบัติ, 2545; นิรมล พັນสุนทร, 2546; อัญชลี สารรัตนะ, 2549; Jennifer et al., 2004) โดยมีความบกพร่องหลักอยู่ที่การเชื่อมต่อระหว่างความรู้สึก อารมณ์หรือความต้องการ กับการสั่งการของกล้ามเนื้อ ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกหรือคำพูดปราศจากเจตนาเป็นตัวกำกับ จึงมีลักษณะซ้ำซากสเปอะปะ ความบกพร่องรองอยู่ที่การรับรู้สิ่งเร้าทำให้เด็กรู้สึกต่อสิ่งเร้าแตกต่างจากที่ผู้อื่นรู้สึก และมีปัญหาการประมวลข้อมูล (ทำความเข้าใจ) ผ่านการได้ยินและการมองเห็นทำให้เด็กไม่เข้าใจภาพที่มองเห็นและเสียงที่ได้ยิน (พุทธิตา, 2550) ซึ่งผลการวิจัยในปัจจุบัน ยืนยันชัดเจนว่าการให้การศึกษาแบบเข้มข้นกับนักเรียนออทิสติกตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ช่วยทำให้เด็กจำนวนหนึ่งพัฒนาขึ้นสู่ระดับเกือบปกติหรือปกติในหลายๆด้าน การให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เด็กยังเล็ก ไม่เพียงแต่เป็น

การขยายเวลาในการบำบัดรักษาให้ยาวนาน แต่เป็นการช่วยให้ เด็กออทิสติก พัฒนาขึ้นในเชิงคุณภาพที่ไม่อาจทำได้ในภายหลัง (McGee, 1988) ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญของโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ คือการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มโดยเร็วที่สุด ความเข้มของจำนวนชั่วโมงสอนโดยบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรม พ่อแม่มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน และเริ่มต้นการช่วยเหลือตั้งแต่ก่อนวัยเรียน (Harris, 1994)

ปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มอุบัติการณ์ของภาวะออทิสซึมเพิ่มขึ้น และมีการวินิจฉัยออทิสติกได้ครอบคลุมมากขึ้น ในปี 2546 กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินโครงการนำร่องสำรวจเด็กอายุ 1 - 5 ปี ในชุมชนทั่วประเทศ จำนวน 150,000 คน พบเด็กที่บกพร่องทางพัฒนาการประมาณ 15,000 คน ในจำนวนนี้พบเด็กที่มีแนวโน้มเป็นออทิสติกประมาณ 4,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ของประชากร (กรมสุขภาพจิต, 2547) ปัจจุบันยอดตัวเลขของไทยต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และบุคคลออทิสติก 1 คนต่อประชากร 166 คน (อานนท์ บุญยะรัตเวช, 2549) ทั้งนี้ถ้าให้การวินิจฉัยโดยใช้เกณฑ์ “ภาวะออทิสติกสเปกตรัม” พบว่า มีความชุกเพิ่มขึ้น และพบว่า ภายหลังจากได้มีการประกาศใช้เกณฑ์วินิจฉัยใหม่ของ American Psychiatric Association (2000) จะพบเด็ก ASD จำนวน 1 ใน 159 (Chakrabarti & Fombonne, 2001) จำนวน 1 ใน 175 (Scott, Baron-Cohen, Bolton, & Brayne, 2002) พบเด็ก PDD จำนวน 1 ใน 167 (Fombonne, 2003) และคาดการณ์ได้ว่าอุบัติการณ์น่าจะเพิ่มขึ้น (เพ็ญแข ลิมสิลา, 2545) ซึ่งโดยส่วนหนึ่งสามารถเข้าเรียนในระบบมากขึ้น จากข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้สำรวจจำนวนคนพิการในวัยเรียนในปี 2548 มีจำนวนทั้งหมด 1.54 ล้านคน พบว่าเป็นบุคคลออทิสติก 15,210 คน จำแนกเป็นบุคคลที่เข้าสู่ระบบการศึกษาจำนวน 4,869 คน (ร้อยละ 32.19) และบุคคลที่ยังไม่ได้รับการศึกษาจำนวน 10,314 คน (ร้อยละ 67.81) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) สำรวจข้อมูลนักเรียนออทิสติกในปีการศึกษา 2542-2547 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 1,375 คน เป็น 3,779 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 174 และมีเด็กออทิสติกเข้าเรียนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2547 จำนวน 518 คน

จำนวนเด็กออทิสติกที่เข้าสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้นเหล่านี้ ยังมีความบกพร่องทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นอุปสรรคอันสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก (เพ็ญแข ลิมสิลา, 2545) และพบว่าเด็กออทิสติกที่เข้าโรงเรียนเรียนร่วมมักจะ ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการขาดทักษะทางสังคมเป็นปัญหาหลัก (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, 2545) โดยขาดความเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคม การสร้างปฏิสัมพันธ์ไม่เป็นธรรมชาติ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวหรือบุคคลรอบข้าง มีขอบเขตจำกัดในการแสดงออกทางสีหน้าและสื่ออารมณ์ ขาดกระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม และการไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น การริเริ่มปฏิสัมพันธ์ การกล่าวสวัสดี การเรียกชื่อเพื่อน การกล่าวลา การเข้าไปขอและแบ่งปัน การติดตามองหน้า การแบ่งปันของเล่น การแสดงความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน การรู้สึกร่วมและความสนใจในผู้อื่น การให้ การยอมรับ การแสดงความยินดี การผลัดเปลี่ยนกันเล่น การถามเพื่อขอความช่วยเหลือ ซึ่งนักเรียนออทิสติกแต่ละคนจะมีแบบแผนทางสังคมแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่อง (Greene, 2001) จากพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้นักเรียนออทิสติกไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและบุคคลทั่วไป (เพ็ญแข ลิมสิลา, 2545) ส่งผลให้ขาดเพื่อน มีปัญหาในการปรับตัว ก่อให้เกิดความขัดแย้งและปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ขาดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพบว่านักเรียนออทิสติกเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มขึ้น จนกลายเป็นความสับสนยุ่งยากและรุนแรงขึ้น จนกระทั่งต้องใช้ยาบำบัดเพื่อจัดการเกี่ยวกับความกดดันและความกังวล



ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อนักเรียนออทิสติกที่เรียนร่วม จึงต้องเกี่ยวข้องกับการบูรณาการทั้งทางด้าน สังคมและการเรียนของนักเรียนปกติและนักเรียนออทิสติก เพื่อให้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ด้วยการกำหนดหลักสูตร ที่ไม่ควรเน้นเฉพาะด้านวิชาการ แต่ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ (ผดุง อารยะวิญญู, 2551) ยึดหลักความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นหลัก ให้นักเรียนออทิสติกใช้ชีวิตอยู่ ร่วมกับเด็กปกติได้ โดยคำนึงถึงหลักของสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การจัดสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และการยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความเชื่อพื้นฐานที่ว่านักเรียน ออทิสติกมีความเหมือนเด็กปกติมากกว่าความแตกต่าง (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, 2545) ตลอดจนการเลือกรูปแบบ การสอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละคน จึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการ เรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษอย่างแท้จริง

ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีพและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมทุกระดับ ตั้งแต่สังคมเล็ก ๆ คือ ครอบครัว ห้องเรียน โรงเรียน อาชีพ ชุมชน ประเทศ จนกระทั่งสังคมโลก ที่ต้องมีการ ติดต่อสัมพันธ์กันโดยอาศัยทักษะทางสังคม (ศรีกัลยา พึ่งแสงศรี, 2539) ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่ จำเป็น ทำให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม (Cook, 1996) คนที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกจากมีความสามารถในการทำงาน จำเป็นต้องมีความสามารถในการอยู่ ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข ซึ่งคือการมีทักษะทางสังคมสูงนั่นเอง ทักษะทางสังคมมีความจำเป็นสำหรับ มนุษย์ทุกเพศทุกวัย ในวัยเด็ก เด็กทุกคนต้องการเพื่อนเล่น เพื่อนเรียน และเพื่อนร่วมกิจกรรม เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็ ต้องการเพื่อนร่วมงาน เพื่อนคู่คิด เด็กทั่วไปจะได้รับการเตรียมความพร้อมทักษะด้านต่าง ๆ และเรียนรู้ทักษะ สังคมจากการฟัง การสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวทุกวัน แต่นักเรียนออทิสติกไม่สามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้ อาจ เนื่องจากธรรมชาติของนักเรียนออทิสติกเหมือนมีกำแพงแก้วมากั้นระหว่างเด็กกับสังคมนอกข้าง (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545) การพัฒนาทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนออทิสติกออกจากโลกของ ตนเอง และเข้ามาอยู่ร่วมกับคนอื่น สร้างความคุ้นเคยและร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น เด็กจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และสามารถพัฒนาตนเองให้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าเด็กปกติได้

เด็กวัยประถมศึกษา เป็นวัยที่เริ่มใช้เวลาส่วนมากอยู่กับเพื่อน และเริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักให้และรับ เพื่อนร่วมวัยเป็นตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จากเพื่อน และจะมี สังคมพิเศษเฉพาะ การเล่นเกมต่าง ๆ ก็มักจะแบ่งตามเพศ เพื่อนเป็นผู้ที่ให้แรงเสริม ขณะเดียวกันจะเป็นผู้ ประเมินพฤติกรรมให้คำติชม เพื่อนจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทักษะ และค่านิยมของเด็กวัย นี้ ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงสำคัญมาก นอกจากนี้การมีเพื่อนสนิทก็สำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กที่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ ในวัยนี้จะไม่มีปัญหาในการปรับตัวเวลาที่เป็นผู้ใหญ่ การใช้สังคมมักจะช่วย ให้ครูทราบว่ามีใครเป็นคนที่เพื่อนรักหรือชอบมาก และใครบ้างที่เพื่อนไม่ชอบ เด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับจาก เพื่อน มักจะมีปัญหาด้านความประพฤติ ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไข

การแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่เด็กนักเรียนออทิสติก เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อมได้เหมือนเด็กปกติ จะได้ผลดีมากขึ้นถ้ากระทำตั้งแต่เริ่มแรกด้วยทักษะทางสังคมที่เหมาะสมตาม อายุ และต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากสภาพการขาดทักษะทางสังคมของ นักเรียนออทิสติกที่มีระดับความรุนแรงแตกต่างกันในแต่ละคน แนวทางการสอน/การฝึก/การพัฒนาทักษะทาง สังคมเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนจึงแตกต่างกัน วิธีการพัฒนาทักษะทางสังคมให้นักเรียนออทิสติกอาจใช้

หลาย ๆ วิธี เช่น การเล่นเป็นกลุ่มร่วมกับนักเรียนปกติและเด็กในวัยเดียวกัน การใช้เรื่องราวทางสังคม (social stories) การใช้บทสนทนาโดยตัวการ์ตูน (comic script conversation) การบอกบทความคิด (cognitive script) การฝึกปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ การแสดงบทบาทสมมติ การให้รางวัล การนำเสนอตัวแบบโดยใช้วิดีโอ (video modeling) บัตรพลัง (power card) เกมส์ (game) การสอนทักษะทางสังคมโดยตรง และการกระตุ้นเตือน เป็นต้น (ผดุง อารยะวิญญู, 2551) การนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนย่อย ๆ แล้ววางแผนช่วยเหลือโดยพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิด ให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติและเป็นจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ สอนให้ชัดเจน เพื่อที่เด็กจะสามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรในสถานการณ์ต่างๆ และเสริมแรงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบจะทำให้ได้ประสิทธิผลที่ดี (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545)

เรื่องราวทางสังคม (social story) เป็นที่รู้จักในชื่อ การบอกบททางสังคม (social scripts) พัฒนาขึ้นโดย Carol Gray ในปี 1991 เพื่อช่วยให้นักเรียนออทิสติกเข้าใจกฎ กติกาของการเล่นเกมและได้มีการพัฒนาเพิ่มเติมในการเข้าใจกฎ กติกาทางสังคม วัฒนธรรม และการเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใจ (theory of mind) ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าใจมุมมองของบุคคลอื่น เรื่องราวทางสังคมเป็นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ที่มีต่อนักเรียนออทิสติก คือ 1) เป็นกระบวนการที่ต้องการความเข้าใจและเคารพในความเป็นบุคคลของนักเรียนออทิสติก 2) เป็นผลลัพธ์คือ เป็นเรื่องสั้นที่อธิบายสถานการณ์ มโนคติ หรือทักษะทางสังคม ในรูปแบบที่มีความหมายสำหรับนักเรียนออทิสติก (Gray, 2000) วิธีการใช้เรื่องราวทางสังคม คือ ใช้การอ่านประโยค 4 ชนิดเพื่ออธิบายข้อมูลที่สำคัญทางสังคมว่า เกิดอะไรขึ้นและทำไม ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนออทิสติกเกิดการเรียนรู้เรื่องราว เข้าใจและสามารถมองเห็นภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดประสบการณ์รับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่น และเกิดการตอบสนองที่ดีของนักเรียนออทิสติก ซึ่งเป็นการเตรียมเด็กให้เรียนรู้เรื่องราวล่วงหน้าก่อนที่จะเผชิญกับสถานการณ์จริง เหมาะกับนักเรียนออทิสติก ระดับรุนแรงปานกลางถึงรุนแรงน้อย ทำให้เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เหมาะสม และลดพฤติกรรมก้าวร้าวตามที่กำหนดไว้ (Swaggart et al., 1995; Noris & Dattilo, 1999; พัทรี จิวพัฒนกุล, 2549; อรธิดา ประสาร, 2551)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียนออทิสติกโดยใช้เรื่องราวทางสังคม เพื่อให้นักเรียนออทิสติกเกิดการเรียนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ทางสังคมล่วงหน้า เกิดการรับรู้ความรู้สึกของบุคคลอื่นตามประสบการณ์ เกิดการตอบสนองที่ดี เป็นการเตรียมการมีส่วนร่วม และป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหานักเรียนออทิสติกก่อนจะเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม และเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกให้สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างคงทน และนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้อย่างอิสระต่อไป

## 2. คำถามการวิจัย

2.1 ทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหานักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา มีลักษณะเป็นอย่างไร

2.2 เรื่องราวทางสังคม สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษาได้หรือไม่



### 3. วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 4.1 ทักษะสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา
- 4.2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม สำหรับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา
- 4.3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม กับนักเรียนออทิสติกในโรงเรียนเรียนร่วม ระดับประถมศึกษา

### 4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนี้

4.1.1 การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา ดำเนินระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2552

4.1.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม ดำเนินระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน 2552

4.1.3 การวิจัยระยะที่ 3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม ดำเนินการระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง กันยายน 2552

4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ

4.2.1 ผู้ให้ข้อมูลในระยะที่ 1 เป็นครูผู้สอนนักเรียนออทิสติก โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 46 คน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูลนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเรียนร่วมจังหวัดขอนแก่น 797 โรงเรียน จากจำนวนที่ส่งไปทั้งสิ้น 1,195 โรงเรียน

4.2.2 กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 เป็นครูผู้สอนนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเรียนร่วมจังหวัดขอนแก่นปีการศึกษา 2551 ซึ่งสอนนักเรียนออทิสติกอย่างน้อย 3 ปีจำนวน 8 คน ผู้ปกครองนักเรียนออทิสติกจำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเรื่องราวทางสังคมที่มีประสบการณ์ในการดูแลนักเรียนออทิสติกมากกว่า 5 ปี และหรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษาจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน กลุ่มเป้าหมายนี้ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเขียนเรื่องราวทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก

4.2.3 นักเรียนเป้าหมายในระยะที่ 3 เป็นนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม จากการประเมินโดยใช้แบบสำรวจทักษะทางสังคม ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 คน โดยเป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกที่มีความสามารถสูง (high function autism) สามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ ผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมาย ครูผู้สอนให้ความร่วมมือ และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาทักษะสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก โดยใช้เรื่องราวทางสังคม โดยศึกษาทักษะสังคมที่เป็นปัญหา ศึกษาการพัฒนาเรื่องราวทางสังคม และศึกษาผลการใช้เรื่องราวทางสังคม กับนักเรียนออทิสติก ในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษา

## 5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานกับบุคคลอื่น โดยมีความสามารถในการทักษะสังคมพื้นฐาน 3 ด้าน คือ

5.1.1 การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการรอคอย การปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน การแสดงออกทางอารมณ์โกรธ / กลัว และความรู้สึกต่าง ๆ การจัดการกับความรู้สึก

5.1.2 การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น หมายถึง ความสามารถในการแสดงความสนใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ การเชื่อมโยงเหตุและผล

5.1.3 การเล่นและทำงานร่วมกับบุคคลอื่น หมายถึง ความสามารถในการแบ่งปัน การเข้ากลุ่ม และการเล่น

5.2 เรื่องราวทางสังคม หมายถึง เหตุการณ์หรือสถานการณ์บางอย่างที่ถูกเขียนขึ้นเป็นเรื่องราวสั้นๆ เพื่อสอนทักษะสังคมให้กับนักเรียนออทิสติก อาจจะมีภาพประกอบด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยผู้เขียนจะเขียนแทนตัวเด็กในสถานการณ์ที่ต้องสอนทักษะสังคม

5.3 การพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้เรื่องราวทางสังคม หมายถึง กระบวนการจัดกระทำเพื่อช่วยในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก โดยการฝึกทักษะสังคม ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการสื่อความหมายกับบุคคลอื่น และด้านการเล่นและทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ให้มีความสามารถในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 3 ระยะ คือ การสำรวจทักษะสังคมที่เป็นปัญหา การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม และผลการใช้เรื่องราวทางสังคมในการพัฒนาทักษะสังคม

5.3.1 การสำรวจทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา หมายถึง การค้นหาทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสำรวจทักษะสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบ 2 ตัวเลือก คือ แสดงพฤติกรรมและไม่แสดงพฤติกรรม มีเนื้อหาครอบคลุมทักษะทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การควบคุมตนเอง การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น และการเล่นและทำงานร่วมกับบุคคลอื่น รวมจำนวน 70 ข้อ

5.3.2 การพัฒนาเรื่องราวทางสังคม หมายถึง การเขียนเรื่องราวทางสังคมโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน และผู้ปกครอง ในการเขียนเรื่องราวทางสังคม โดยการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนออทิสติกที่พบเห็นจากประสบการณ์ และจากการสำรวจ นำมากำหนดสถานการณ์ในการสร้างเรื่องราวทางสังคม และเขียนเรื่องราวทางสังคมในมุมมองของนักเรียนออทิสติก ตลอดจนการประเมิน การปรับปรุง และแก้ไขความเหมาะสมของเรื่องราวทางสังคม

5.3.3 ผลการใช้เรื่องราวทางสังคม หมายถึง การอ่านและสอนเรื่องราวทางสังคมให้นักเรียนออทิสติก ตามรูปแบบในการเรียนรู้แต่ละบุคคล ความสามารถในการอ่าน ช่วงความสนใจและความสนใจของนักเรียนออทิสติก โดยอ่านเรื่องราวทางสังคมทีละเรื่อง วันละ 2 ครั้ง ผู้ปกครองอ่าน 1 ครั้ง ตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน ครูประจำชั้นอ่านช่วงเวลาพักกลางวัน นักเรียนออทิสติกนั่งฟังในมุมที่สงบและบรรยากาศเป็นกันเอง อ่านได้หลายรอบเพื่อทบทวนเรื่อง อาจมีการถามนักเรียน มีการให้เติมประโยค แก้ไขเรื่องราวให้มีความเหมาะสม อ่านอย่างน้อย 2 สัปดาห์

5.4 การวัดและประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก หมายถึง การสังเกตการปฏิบัติตนทางทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกและบันทึกพฤติกรรมเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ก่อนการจัดกระทำ (เส้น



ฐาน) ระยะที่ 2 การจัดกระทำ ระยะที่ 3 หุคการจัดกระทำ แล้วนำมาประมวลสรุปผล โดยหาค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งการเกิดพฤติกรรมเป้าหมาย แสดงข้อมูลด้วยตารางและกราฟและใช้วิธีวิเคราะห์ทางสายตา

5.5 โรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาวิทยาลัย และสังกัดสำนักงานการศึกษาส่วนเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น ที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท เรียนร่วมกับนักเรียนปกติโดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.6 นักเรียนออทิสติก หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกที่มีศักยภาพสูงสามารถอ่านหนังสือได้ เรียนร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนทั่วไปตามเกณฑ์อายุ และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2551 ผู้ปกครองยินยอมให้เป็นนักเรียนเป้าหมาย ครูผู้สอนให้ความร่วมมือ และได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา

## 6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียนออทิสติกและการจัดการศึกษาแก่นักเรียนออทิสติกในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

6.1 ได้เรื่องราวทางสังคม สำหรับพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติกระดับประถมศึกษา และสามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเรื่องราวทางสังคม ไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนออทิสติกที่อยู่ในความดูแลได้

6.2 นักเรียนออทิสติก สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติได้ อันเนื่องจากการพัฒนาทักษะทางสังคม นักเรียนปกติมีความตระหนักและมีมุมมองเกี่ยวกับเพื่อนที่เป็นออทิสซึม เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายเพื่อการปรับตัวสู่การดำเนินชีวิตในสังคมอนาคต

6.3 ครู ผู้ปกครอง มีความรู้ในการพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหา สามารถจัดการกับปัญหา เกิดเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างครูและผู้ปกครอง ขยายสู่ส่วนอื่นของสังคม ผู้การเป็นสังคมที่เข้มแข็ง เอื้ออาทร และมีความสุข